

Formális módszerek BMEVIMIMA26

Első zárthelyi: Gyakorló feladatok megoldással

1. Elméleti kérdések

- 1.1. Írja le az alábbi állításokról, hogy *igaz*, *hamis*, vagy *nem eldönthető* (az, hogy igaz vagy hamis). (3 pont)
- A. Kripke tranzíciós rendszer (KTS) modellek esetén egy állapothoz csak egy állapotcímke és egy állapotátmenethez csak egy akció tartozhat.
  - B. A korlátos modellellenőrzés nem alkalmazható olyan modellek esetén, amelyekben van ciklus.
  - C. Egy logikai függvényhez tartozó ROBDD mérete mindig független attól, hogy milyen a változók sorrendje az ROBDD-ben.
- 1.2. Rajzolja fel azt a *lehető legkevesebb* címkézett állapotot tartalmazó állapotsorozatot, amin teljesül az **XX P** és az **X (P U (Q ∧ P))** temporális logikai tulajdonság, de nem teljesül a **G P** tulajdonság. (3 pont)
- 1.3. Írjon fel egy olyan temporális logikai kifejezést, ami szintaktikailag nem helyes CTL kifejezés, de helyes CTL* kifejezés. (1 pont)

Megoldás:

1.1

- A: Hamis. KTS-ben több címke is tartozhat egy állapothoz.
B: Hamis. Alkalmazható ciklust tartalmazó modellekre is, de az algoritmusában figyelni kell rá (pl. ciklusmentes útvonalakat kezelni).
C: Hamis. Az ROBDD mérete függhet a változók sorrendezésétől.

1.2:

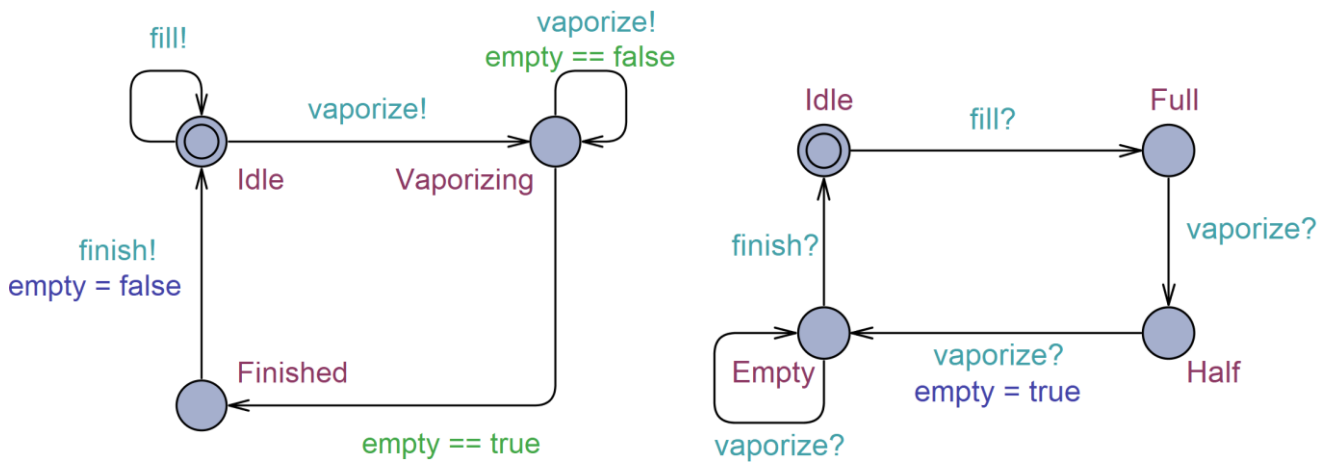
1.3:

- Sokféle ilyen kifejezés lehetséges.
Pl. CTL-ben útvonal kifejezések nem kombinálhatók (ezeket közvetlenül útvonal kvantornak kell megelőznie), de CTL*-ban kombinálhatók.

2. Modellezés

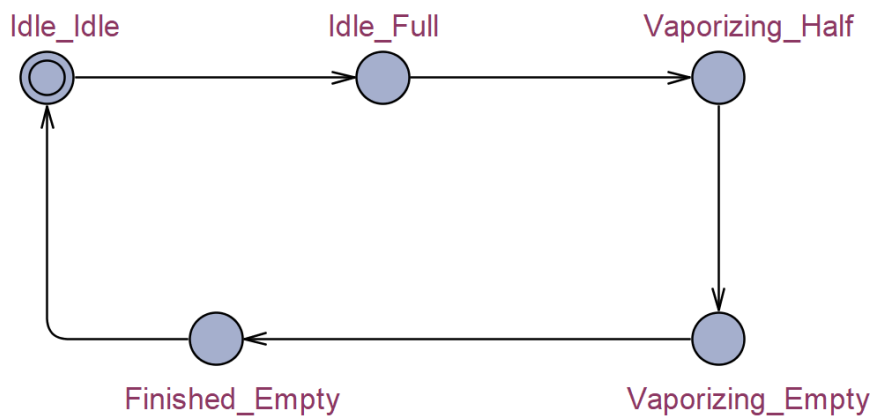
Az alábbi ábrákon látható két (az UPPAAL eszközben modellezett) automata, ezek egy levegő párasító berendezés vezérlőjének állapotait (*Idle*, *Vaporizing* és *Finished*), és a párasító állapotait (*Idle*, *Full*, *Half* és *Empty*) modellezik. Az automaták egy logikai változót (*bool empty*), és három csatornát (*chan fill*, *chan vaporize* és *chan finish*) használnak. A logikai változó kezdetben hamisra van állítva. Figyeljen arra, hogy őrfeltételekben „=” szerepel, míg értékadásokban „=”.

2.1. Készítse el a két automata együtteseként tekintett *teljes rendszer* Kripke-struktúra modelljét, a vezérlő és a párasító lehetséges állapotkombinációit és a köztük lévő átmeneteket felvéve. A Kripke-struktúra minden állapotát címkézzze meg azzal, hogy a vezérlő és a párasító mely állapotait reprezentálja (a címkékben használhatja az állapotok neveinek kezdőbetűit). (5 pont)

Megoldás:

2.1:

Note that there is no loop edge here as the empty variable has been set to false.

3. Követelmények formalizálása

Egy videokonferencia alkalmazás QVGA, VGA és SVGA felbontású videó átvitelét támogatja (a felbontások ebben a sorrendben nőnek). A hálózat terhelése lehet *alacsony* vagy *magas*, és előfordulhat, hogy a videó *akadozik*. Ezeket az információkat percenként rögzítjük. Formalizálja LTL operátorok és az előbbieken szereplő dőlt betűs atomi kijelentések segítségével az alábbi három követelményt, amelyek a rendszer viselkedésére minden esetben (folyamatosan) vonatkoznak:

- 3.1. Ha a terhelés alacsony, és a videó nem akadozik, akkor a következő percben átváltunk QVGA felbontásról VGA felbontásra, majd a rákövetkező percben SVGA felbontásra. (2 pont)
- 3.2. A videó egészen addig akadozik, amíg a terhelés magas marad. (2 pont)
- 3.3. Ha az SVGA vagy VGA felbontású videó akadozik, akkor előbb-utóbb átváltunk egy alacsonyabb felbontásra (SVGA-ról VGA-ra vagy QVGA-ra, illetve VGA-ról QVGA-ra). (2 pont)

Megoldás:

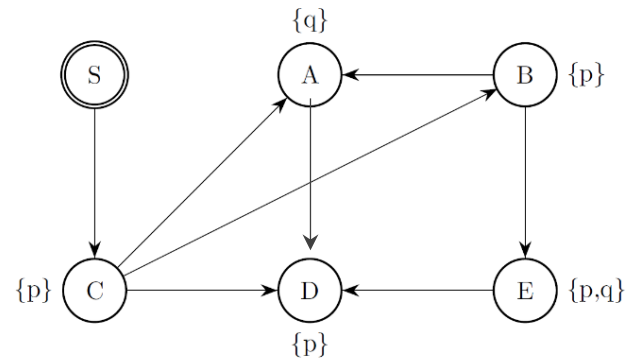
3.1: $G ((alacsony \wedge \neg akadozik \wedge QVGA) \rightarrow (X VGA \wedge XX SVGA))$

3.2: $G (akadozik U (\neg magas))$

3.3: $G (((akadozik \wedge SVGA) \rightarrow F (VGA \vee QVGA)) \wedge ((akadozik \wedge VGA) \rightarrow F QVGA))$

4. CTL modellellenőrzés

Adott a jobb oldali Kripke-struktúra az S kezdőállapottal és a megadott állapotcímkekkel.

- 4.1.** A tanult iteratív állapotcímkezési eljárást végrehajtva ellenőrizze a modellen, hogy teljesül-e a kezdőállapotból az alábbi CTL kifejezés: **A ((¬p) U (EX q))**. Az iteráció minden lépéséhez adja meg a címkéző kifejezést és (felsorolással) a címkézett állapotok halmazát. (6 pont)

Megoldás:

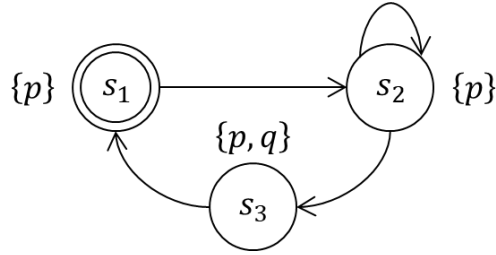
4.1:

1. lépés: S, A állapotokra: **¬p** címke.
2. lépés: B, C állapotokra: **EX q** címke (van olyan közvetlen rákövetkezője, amin van **q** címke).
3. lépés: B, C állapotokra: **A ((¬p) U (EX q))** címke (ahol már van **EX q** címke).
4. lépés: S állapotra: **A ((¬p) U (EX q))** címke (ahol már van **¬p** címke és minden közvetlen rákövetkezőjén már van **A ((¬p) U (EX q))** címke). Az iterációnak vége.

A kifejezés teljesül a kezdőállapotban, mivel az S állapotban ott van az **A ((¬p) U (EX q))** címke.

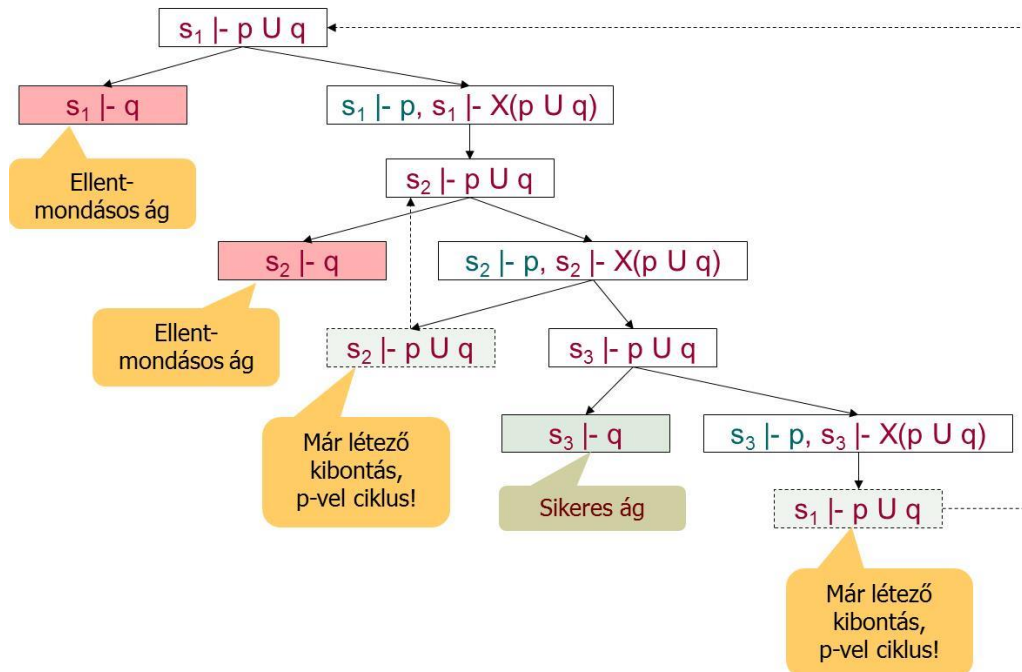
5. LTL modellellenőrzés

5.1. Tabló módszerrel ellenőrizze a lenti Kripke-struktúrán (amelynek kezdőállapota s_1) a $\neg(p \text{ U } q)$ követelmény teljesülését! Ha a követelmény nem teljesül, adjon meg a *tabló alapján* egy ellenpéldát is. (6 pont)

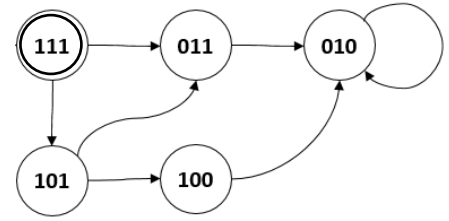
Megoldás:

5.1: A $p \text{ U } q$ kifejezés tablójának építése szükséges s_1 állapotból. Ellenpélda a sikeres ágon: s_1, s_2, s_3

6. Bináris döntési diagramok

Adott a jobb oldali ábrán látható Kripke-struktúra, melynek állapotai 3 biten, sorban az x, y, z változók segítségével vannak kódolva (tehát például az 111 kódolású kezdőállapot esetén $x=1, y=1, z=1$).

- 6.1. Adja meg a Kripke-struktúra *kezdőállapotának*, valamint a kezdőállapotból induló $111 \rightarrow 101 \rightarrow 011$ *útvonalának* karakterisztikus függvényét! (2 pont)
- 6.2. Ábrázolja a Kripke-struktúra *állapottainak halmazát* reprezentáló karakterisztikus függvényt ROBDD alakban! A változók sorrendezése legyen x, y, z ! (3 pont)

Megoldás:

6.1:

$$C_{111} = x \wedge y \wedge z$$

$$C_{111 \rightarrow 101 \rightarrow 011} = (x \wedge y \wedge z) \wedge (x' \wedge \neg y' \wedge z') \wedge (\neg x'' \wedge y'' \wedge z'')$$

6.2:

Az ROBDD (megkapható a bináris döntési fa felírásával, majd az azonos részfák összevonásával és a redundáns csomópontok redukálásával):

